

ROCZ NIK LA BUS KÍ

36

DRUGA DEKADA WOLNOŚCI.
SOCJOLOGICZNE KONSEKWENCJE
I ZAGADKI TRANSFORMACJI

ROCZNIK LUBUSKI

LUBUSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

**ROCZNIK
LUBUSKI
Tom 36, część 2**

**DRUGA DEKADA WOLNOŚCI.
SOCJOLOGICZNE KONSEKWENCJE
I ZAGADKI TRANSFORMACJI**

Pod redakcją
Joanny Frątczak-Müller, Anny Mielczarek-Żejmo,
Lecha Szczegóły

Zielona Góra 2010

REDAKTOR NACZELNY

Bogdan Idzikowski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Mirosław Chałubiński, Marian Eckert

Żyvia Leszkowicz-Baczyńska, Leszek Gołdyka

Edward Hajduk, Zbigniew Izdebski

Krystyna Janicka, Tomasz Jaworski

Barbara Kołodziejska, Zbigniew Kurcz, Janusz Mucha

Jan Kurowicki, Wojciech Strzyżewski

Andrzej Toczewski, Zdzisław Wołk

Sekretarz: Ewa Narkiewicz-Niedbalec

RECENZENCI

dr hab. Jerzy Leszkowicz-Baczyński, prof. WSNHiD

REDAKCJA WYDAWNICZA

Aldona Reich

SKŁAD KOMPUTEROWY

Agata Wiśniewska-Kubicka

PROJEKT OKŁADKI

Witold Michorzewski

ISSN 0485-3083

Wydanie publikacji dofinansowane przez:
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Województwo Lubuskie
Miasto Zielona Góra
Uniwersytet Zielonogórski.

© Copyright by Lubuskie Towarzystwo Naukowe, Zielona Góra 2010

Druk: „Rob-Graf” Studio Graficzno-Wydawnicze, Zielona Góra

SPIS TREŚCI

Od Redakcji	7
O początkach „Rocznika Lubuskiego” (JANUSZ KONIUSZ)	9
Wstęp	15
MIROSŁAW CHAŁUBIŃSKI Kilka uwag o dylematach badawczych transformacji postkomunistycznej	19
 I. PODZIAŁY I ZRÓŻNICOWANIA SPOŁECZNE	
KRYSZYNA JANICKA Zmiany w strukturze społecznej w wyniku transformacji ustrojowej w Polsce. Historyczno-polityczne tło przemian społecznych	33
KAZIMIERZ M. SŁOMCZYŃSKI Postawy pro-merytokratyczne a postulaty redukcji nierówności dochodów: Polska na tle innych krajów (2002-2008)	53
IZABELA KAŻMIERCZAK-KAŁUŻNA Bezrobocie i bieda jako społeczne koszty „wielkiej zmiany”	71
ANNA MIELCZAREK-ŻEJMO Przedsiębiorcy małego miasta pogranicza polsko-niemieckiego	87
 II. RODZINA I JEJ ŚRODOWISKO	
ANNA WACHOWIAK Polska socjologia rodziny w zmienionej przestrzeni społecznej minionego XX-lecia	103
JOANNA FRĄTCZAK-MÜLLER Zmiany w dostępie do zasobów. Analiza przemian w poziomie i jakości życia Polaków	115
BEATA TRZOP Czas wolny Polaków z perspektywy zmian społeczno-ustrojowych – od ogniska do barbecue	131
ŻYWIA LESZKOWICZ-BACZYŃSKA Mężczyzna po tuningu. Interakcje i działania jako manifestacja operatywności. (Zdjęcie jako narzędzie autokreacji)	145

III. INSTYTUCJE I PRAKTYKI DEMOKRACJI

JACEK WOJNICKI	
20 lat przemian w Europie Środkowej i Wschodniej – próba bilansu ..	163
LECH SZCZEGÓŁA	
Zablokowany rozwój. Samoograniczenia ewolucji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce	179
MARIUSZ KWIATKOWSKI	
Widmo merytokracji kadrowej	193
DOROTA SZABAN	
www.przekonajwyborcę.pl – technologie informacyjne w służbie polityki	209
EWA NARKIEWICZ-NIEDBALEC	
Zmiany w szkolnictwie wyższym w Polsce po 1989 roku	225

IV. PROBLEMY I METODY BADANIA ZMIAN SPOŁECZNYCH

MARIA ZIELIŃSKA	
Przynależność pokoleniowa jako explanandum zmian mentalności społecznej w okresie przeobrażeń systemowych	245
KRZYSZTOF LISOWSKI	
Problemy współczesnych badań empirycznych w Polsce	265
DOROTA BAZUŃ	
Definiowanie narkomanii – ciągłość czy zmiana?	281

V. PRZESTRZENIE, GRANICE A TOŻSAMOŚĆ SPOŁECZNA

MAREK S. SZCZEPAŃSKI, WERONIKA ŚLĘZAK-TAZBIR	
Polska transformacja 1989-2009: aktorzy i przestrzenie	297
ANDRZEJ SAKSON	
Przemiany tożsamości mieszkańców Ziemi Zachodnich i Północnych ...	307
HANS-PETER MÜLLER	
„Centrum przeciwko Wypędzeniom” w świetle głównych filarów polityki powojennych Niemiec. Polsko-niemieckie aspekty skomplikowanego dialogu	325

VI. RECENZJE I INFORMACJE

ELŻBIETA PAPIÓR	
Edward Hajduk, Układy społeczne - przestrzenie procesu socjalizacji .	345
O instytucie socjologii słów kilka	347

Szanowni Czytelnicy ROCZNIKA LUBUSKIEGO

W roku 2009 periodyk nasz wszedł w okrągłą rocznicę swojego istnienia. Jest już obecny na rynku wydawniczym 50 lat. Pół wieku to znaczący czas, zważywszy na istotne zmiany, jakie zaszły w życiu społeczno-politycznym w kraju i w regionie lubuskim. Dokonała się dekompozycja ustrojowa w różnych wymiarach – ideologicznym, administracyjnym, gospodarczym i prawnym. Powołany do „życia” w 1959 roku *Rocznik Lubuski* miał być forum do dyskusji o szansach rozwoju kulturalnego i naukowego młodego województwa zielonogórskiego, w którym dopiero kształtowały się elity intelektualne, integrowała się społeczność pochodząca z różnych regionów Polski, budziły się aspiracje do stworzenia ośrodka akademickiego. Poszukiwano artefaktów świadczących o polskości tych ziem, by legitymizować powrót Ziem Odzyskanych do Polski. *Rocznik Lubuski* miał udostępniać łamy historykom i przedstawicielom nauk społecznych, dokumentującym trwanie rudymentów polskości na tych ziemiach oraz tworzenie się nowego typu społeczeństwa, powstałego ze zderzenia różnych etnicznie i kulturowo społeczności – miejscowych i głównie napływowych.

Mimo upływu 50 lat od daty wydania pierwszego numeru oraz nazwy czasopisma, która zawiera w tytule określenie rocznej periodyczności ukazywania się czasopisma, numeracja kolejnych wydań nie pokrywa się z wiekiem istnienia *Rocznika*. Było to spowodowane wieloma czynnikami – od ideologiczno-politycznych do strukturalno-organizacyjnych (np. likwidacja Lubuskiego Towarzystwa Kultury, które było inicjatorem i pierwszym wydawcą czasopisma). O niektórych przyczynach braku stałej periodyczności *Rocznika* pisze Janusz Koniusz w tekście wspomnieniowym dołączonym do listu od redakcji. Pewnych danych ten tekst nie zawiera z braku kompletnego archiwum Lubuskiego Towarzystwa Kultury i Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, które przejęło od LTK *Rocznik Lubuski*, i które obecnie jest jego wydawcą. Także pamięć Autora tego tekstu nie mogła wypełnić wszelkich luk w danych faktograficznych, stąd prośba redakcji *Rocznika* do tych jego współtwórców (tzw. „ojców założycieli”), redaktorów, autorów lub kolekcjonerów o napisanie tekstów wypełniających białe plamy w historii *Rocznika*, które redakcja wykorzysta w formie publikacji, np. poprzez dołączanie do kolejnych tomów kroniki czasopisma lub wspomnień związanych

z *Rocznikiem*. Mamy nadzieję, że tekst Janusza Koniusza nakreśli młodszym Czytelnikom tło i atmosferę, w jakiej rodził się *Rocznik Lubuski*, a starszym przypomni początki i odświeży pamięć – być może o Ich udziale w tworzeniu czasopisma.

Redakcja